

گزارش بودجه سال ۱۴۰۴^۱

شکل بودجه و محتوای آن در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال قبل با تغییراتی همراه بوده است و برای اولین بار برخی ارقام با جزئیات بیش‌تری در آن درج شده است. این لایحه از نظر ظاهری نیز آراسته‌تر از لایحه بودجه ۱۴۰۳ است. مطابق بند (ب) ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم توسعه دولت مکلف است لایحه بودجه را بدون درج احکام غیربودجه‌ای که تاثیری بر درآمدها و هزینه‌ها ندارند و منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه‌های توسعه می‌گردد، به مجلس ارسال نماید. همچنین دولت موظف است لایحه بودجه خود را در دو بخش مجزا تهیه و تنظیم نماید.

بخش اول لایحه بودجه شامل: احکام و ارقام اصلی و کلان بودجه است که نمای کلی، فروض محاسباتی و سقف منابع و مصارف دولت را مشخص می‌کند.

در بخش دوم لایحه بودجه: جداول تفصیلی و جزئیات آنچه در مرحله اول ارائه شده، با لحاظ تغییرات انجام شده در مجلس، توسط دولت تهیه شده و به مجلس ارسال می‌گردد.

در سازکار جدید، مجلس هنگام رسیدگی به جزئیات بودجه در مرحله دوم نباید سقف بودجه، ارقام کلان و به طور کلی مصوبات بخش اول بودجه را تغییر دهد. هدف اولیه از ایجاد چنین تغییری در فرآیند تهیه و رسیدگی به لوایح بودجه این بوده است که اولاً احکام لایحه بودجه باید دارای ماهیت بودجه‌ای باشند زیرا تغییر احکام دائمی و حتی قوانین بالادستی مانند برنامه‌های توسعه، در قوانین بودجه سالیانه به رویه‌ی نامطلوبی تبدیل گشته که تمام نظامات برنامه ریزی، پیشبینی پذیری اقتصادی و تنقیح قوانین را دچار آسیب کرده است.

ثانیاً تعیین مصارف دولت در حوزه‌های مختلف باید مقید به حدود امکانات و منابع قابل تامین دولت باشد. بر این اساس ضروری است قبل از ایجاد هزینه‌ها ابتدا سقف منابع دولت تعیین و سپس بر مبنای آن در خصوص توزیع مصارف تصمیم‌گیری شود. تصویب و تثبیت سقف بودجه در مرحله‌ی اول انگیزه‌های مختلف برای ایجاد منابع موهومی با هزینه‌های مصوب را تا حدی کاهش می‌دهد.

علاوه بر این بحث و بررسی و تصویب جداول در کمیسیون‌ها و صحن مجلس که تا پیش از این به صورت محدود انجام می‌شد رویه جدید و مثبتی است که در آیین‌نامه مجلس مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۴ اصلاح شده دنبال شده است.

^۱ <https://t.me/rulesandregulationsforbusiness>

۱- بودجه سال ۱۴۰۴ از حیث منابع و مصارف ۱۸,۹۶۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده که متشکل از چهار زیربخش به شرح زیر است:

الف- منابع بودجه عمومی دولت از لحاظ درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و مصارف بودجه عمومی دولت از حیث هزینه‌ها و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی بالغ بر شصت و چهار میلیون و هفتاد و شش هزار میلیارد (۶۴,۰۷۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال شامل:

۱- منابع عمومی بالغ بر پنجاه و نه میلیون و هشتصد و هفتاد و شش هزار میلیارد (۵۹,۸۷۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.

۲ درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی بالغ بر چهار میلیون و دویست هزار میلیارد (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.

ب- بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر پنجاه و چهار میلیون و هشتصد و نود هزار میلیارد (۵۴,۸۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و از حیث هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر پنجاه و چهار میلیون و هشتصد و نود هزار میلیارد (۵۴,۸۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.

جدول (۱) سقف منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

مبالغ میلیارد ریال

مصارف		منابع	
۴۰,۸۱۰,۰۰۰	هزینه‌ها	۲۲,۷۵۶,۰۰۰	درآمدها
۱۱,۹۶۶,۰۰۰	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۳,۳۲۰,۰۰۰	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۷,۱۰۰,۰۰۰	تملك دارایی‌های مالی	۱۳,۸۰۰,۰۰۰	واگذاری دارایی‌های مالی
۵۹,۸۷۶,۰۰۰	جمع مصارف عمومی دولت	۵۹,۸۷۶,۰۰۰	جمع منابع عمومی دولت
۴,۲۰۰,۰۰۰	مصارف از محل درآمد اختصاصی	۴,۲۰۰,۰۰۰	درآمد اختصاصی
۶۴,۰۷۶,۰۰۰	مصارف بودجه عمومی دولت	۶۴,۰۷۶,۰۰۰	منابع بودجه عمومی دولت

سقف تضامین عهده دولت به غیر از تضامین بی‌نام صادره در سال ۱۴۰۴، معادل ۳۰۰۰ هزار میلیارد ریال می‌باشد

جدول (۲) سقف منابع لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

مبالغ میلیارد ریال

منابع	۱۴۰۳	۱۴۰۴	درصد رشد
درآمدها	۱۵,۹۸۳,۰۰۰	۲۲,۷۵۶,۰۰۰	٪۴۲
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۶,۵۶۰,۰۰۰	۲۳,۳۲۰,۰۰۰	٪۴۱
واگذاری دارایی‌های مالی	۳,۱۹۰,۰۰۰	۱۳,۸۰۰,۰۰۰	٪۳۳۳
جمع منابع عمومی دولت	۳۵,۷۳۳,۰۰۰	۵۹,۸۷۶,۰۰۰	٪۶۸

(تحلیل: بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به بودجه سال گذشته از حیث منابع و مصارف از ۵,۲۶۱ همت به ۶,۴۷۸ همت رسیده است که حاکی از رشد ۳۰ درصدی بوده است این درحالی است در سال ۱۴۰۴ بودجه ۱۱,۸۹۶ همت از حیث منابع و مصارف بوده است یعنی رشدی معادل ۸۳.۶ درصدی و نسبت به بودجه سال ۱۴۰۲ رشدی معادل ۱۲۶ درصدی؟! . جالب است با توجه به وضعیت تورم و تحریم‌های موجود خبری از بودجه ریاضتی نیست و رشد ارقام نسبت به سال گذشته بسیار چشم‌گیر است. پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی در سال ۱۴۰۴ با لحاظ نفت پایین‌تر از سال ۱۴۰۳ باشد و حدود ۴ درصد رشد داشته باشیم. در سال جاری صنایع تحت فشار شدید قطعی‌های برق، محدودیت‌های ثبت سفارش و قطعی‌های گاز قرار گرفته‌اند که این مشکلات در سال آتی به مراتب تشدید خواهد شد و در صنعت کشور ظرفیت‌های خالی زیادی وجود دارد که در صورت عدم سرمایه‌گذاری رشد این بخش محدود خواهد شد.

۲- طبق ارقامی که در لایحه بودجه به ثبت رسیده، درآمدهای جاری دولت در سال آینده ۲ هزار و ۲۷۵ هزار میلیارد تومان خواهد بود. که از ۷ بخش تشکیل شده است: درآمدهای مالیاتی، خالص حقوق ورودی گمرکی، سود سهام شرکت‌های دولتی، مالکیت دولت در بخش ارتباطات، بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن، درآمد حاصل از فروش کالا و خدمات، سایر درآمدها

مبالغ میلیارد ریال

عنوان	۱۴۰۳	۱۴۰۴	درصد رشد
درآمدهای مالیاتی	۱۲,۲۲۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰,۰۰۰	٪۳۹
خالص حقوق ورودی گمرکی	۱,۴۳۰,۰۰۰	۲,۶۴۰,۰۰۰	٪۸۵
سود سهام شرکت‌های دولتی	۶۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	٪۰
مالکیت دولت در بخش ارتباطات	۲۰۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	٪۳۰
بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن	۵۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	٪۰
درآمد حاصل از فروش کالا و خدمات	۴۶۱,۰۰۰	۶۰۶,۰۰۰	٪۳۱
سایر درآمدها	۵۲۲,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	٪۱۱۱
جمع درآمدها	۱۵,۹۸۳,۰۰۰	۲۲,۷۵۶,۰۰۰	٪۴۲

طبق ارقامی که در لایحه بودجه به ثبت رسیده، درآمدهای جاری دولت در سال آینده ۲ هزار و ۲۷۵ هزار میلیارد تومان خواهد بود. این رقم نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳ رشد ۴۲ درصدی را تجربه کرده است. بخش عمده این درآمدها را، مالیات تشکیل می‌دهد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که درآمدهای مالیاتی قرار است یک هزار و ۷۰۰ همت از این رقم را تشکیل دهد. بنابراین، درآمدهای مالیاتی نیز نسبت به قانون بودجه سال جاری ۳۹ درصد رشد کرده است.

همچنین، درآمدهای دولت از محل خالص حقوق ورودی گمرک نیز قرار است به ۲۶۴ همت برسد که رشد ۸۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال جاری دارد. درآمد جاری دولت از محل سود سهام شرکت‌های دولتی و بهره مالکانه و حقوق معادن دولتی نیز به ترتیب ۶۰ همت و ۵۵ همت برآورد شده و بدون تغییر نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳ باقی مانده است.

نکته بسیار مهم در تراز جاری (درآمد-هزینه جاری) سال آینده این است که درآمدهای جاری ۲ هزار و ۲۷۵ همت برآورد شده در حالی که در مقابل آن، ۴ هزار و ۸۱ همت هزینه جاری قرار گرفته است. بر اساس مندرجاتی که در لایحه بودجه منتشر شده، تراز عملیاتی سال آینده با احتساب موارد فرابودجه‌ای و هدفمندی یارانه‌ها به یک هزار و ۸۰۵ هزار میلیارد تومان رسیده است. این در حالی است که در سال ۱۴۰۳، کسری تراز عملیاتی در کانالی نزدیک به ۳۰۰ همت قرار داشت. به نظر می‌رسد علت این افزایش شدید و ناگهانی در کسری تراز عملیاتی، وارد کردن موارد فرابودجه‌ای و هدفمندی یارانه‌ها به داخل جداول بودجه باشد. تا پیش از این، این موارد در خارج از جداول بودجه و به همین دلیل در کسری تراز عملیاتی لحاظ نمی‌شدند.

احکام مالیاتی بودجه:

۱- مجموع معافیت‌ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل شده برای عملکرد سال ۱۴۰۴ کلیه مؤدیان به‌استثنای معافیت‌های دارای سقف زمانی مشخص و ماده (۸۱)

قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی و موارد مندرج در مواد (۱۳۹)، (۱۴۱)، (۱۴۳)، (۱۴۳ مکرر) و (۱۴۵) قانون مذکور، قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به‌منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی، قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۳ و قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱، برای اشخاص حقوقی تا هفت هزار و پانصد میلیارد (۷۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال و اشخاص حقیقی تا هفتصد و پنجاه میلیارد (۷۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال درآمد مشمول مالیات (سود خالص) قابل اعمال است.

تمامی مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (۱۰٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت‌حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام فرد مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت‌حساب، به‌حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند.

۲- انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند.

۳- میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی سال ۱۳۸۰ و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات‌بردرآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور مبلغ دو میلیارد (۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. همچنین درآمد سالانه مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم تا معادل دو برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور معاف است و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات است.

۴- مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به‌حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت، معاف است. کمک‌زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است.

تحلیل: مورد ۴ به خوبی نشان می‌دهد چرا شرکت‌های زیر مجموعه وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه همواره زیان ده هستند نکته جالب توجه در بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد این روند اصلاح نشده و کماکان به روندهای اشتباه گذشته اشاره شده است.

۵- زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، و واحدهای مسکونی که ارزش هر یک از آنها بیش از پانصد میلیارد (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال ۱۴۰۴ مالک املاک فوق بوده است.

تحلیل در بودجه گذشته این رقم معادل ۳۵ میلیارد بود که در بودجه سال جاری به ۵۰ میلیارد افزایش یافته است یعنی رشدی معادل ۴۳ درصد که در نوع خود عجیب است چرا واحدهای لوکس باید از پرداخت مالیات معاف شوند.

۶- در سال ۱۴۰۴ نرخ مالیات بر ارزش افزوده موضوع ماده (۷) و نرخ مالیات بر ارزش افزوده و جریمه موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ به میزان یک واحد درصد به عنوان سهم دولت افزایش می‌یابد تا کل نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر (۱۰) واحد درصد گردد و صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد با نود درصد (۹۰٪) واریزی از محل حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسور دریافتی شاغلین مشابه و هم‌تراز با رعایت قانون برنامه هفتم پیشرفت شود.

۷- در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» عبارت «مآزاد بر چهل درصد (۴۰٪)» اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ است.

۸- به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود، در سال ۱۴۰۴ حقوق گمرکی واردات دارو، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن، کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد.

۹- حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.

تحلیل: در تبصره د ماده ۴۸ قانون برنامه هفتم توسعه عنوان شده واحدهایی که دارای جواز بازسازی و نوسازی هستند و سایر واحدهایی که دارای پروانه بهره برداری هستند برای نوسازی تجهیزات خطوط تولیدی خود می‌تواند بدون پرداخت حقوق گمرکی این اقلام را وارد نمایند و از پرداخت این حقوق معاف می‌باشند.

۱۰- در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵، صادرکنندگان و یا زیرمجموعه ایشان مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو از منابع ارزی حاصل از صادرات خود با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. علاوه بر سقف مزبور استفاده از سایر منابع ارزی به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت واردات خودرو مطابق ترتیبات قانونی مجاز خواهد بود.

حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است.

۱۱- مجموع پرداختی یا تخصیصی به کارکنان دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از قبیل حقوق و مزایا (اعم از مزایای مربوط به شغل و یا شاغل)، مقرری یا مزد، حق‌السعی، حق شغل، حق شاغل، رفاهی و انگیزشی، بهره‌وری، فوق‌العاده‌ها،

اضافه‌کار، حق الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد پس از کسر معافیت‌های مصرح در قوانین، به شرح زیر مشمول مالیات‌بردآمد حقوق است:

سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در سال ۱۴۰۴ مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

نرخ مالیات بر مجموع درآمد حقوق اشخاص حقیقی بدین شرح است، نسبت به مازاد مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪) نسبت به مازاد سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪) نسبت به مازاد چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪) نسبت به مازاد شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، سی درصد (۳۰٪) نسبت به مازاد هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، سی درصد (۳۰٪)

تمامی افرادی که در بخش‌های دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌الزحمه، حق نظارت، حق‌التألیف، حق فنی و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، نیز مشمول مالیات حقوق هستند.

۱۲- درآمد حاصل از عناوین برشمرده شده فوق و سایر عناوین که از مصادیق درآمد مواد (۸۲) و (۸۳) قانون مالیات‌های مستقیم نباشند، کماکان و همانند سال‌های گذشته، مشمول مالیات بر درآمد حقوق است.

۱۳- سقف استرداد مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند (الف) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده به میزان نرخ فروش محصول تولیدی در داخل کشور می‌باشد.

۱۴- در راستای اجرای بند (پ) ماده (۲۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت و به منظور هدفمندسازی مشوق‌های مالیاتی، بهره‌مندی از نرخ صفر مالیاتی موضوع بند (ث) ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت مصوب سال ۱۴۰۲، صرفاً برای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس که دارای رشته فعالیت تولید و خدمات ایران‌گردی و جهانگردی و دارای کد در طبقه‌بندی آی اس آی سی (ISIC) مرکز آمار ایران و پروانه بهره‌برداری در مراجع ذی‌صلاح می‌باشند، امکان‌پذیر است.

۱۵- معادل ۳۵ درصد عوارض آلاینده‌گی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده- مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد.

- ۱۶- منظور ترغیب استفاده از حمل‌ونقل ریلی در جابه‌جایی بارهای معدنی، نرخ عوارض جابه‌جایی بار معدنی از جاده به استثنای شن و ماسه و خاک رس، بر اساس تن- کیلومتر، پانزده (۱۵٪) درصد تعیین می‌گردد.
- ۱۷- در سال ۱۴۰۴، نرخ ارزش مبنای محاسبه حقوق ورودی به استثنای کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.
- ۱۸- حقوق گمرکی گوشی‌های تلفن همراه وارداتی بالای ششصد (۶۰۰) دلار، در رویه تجاری پانزده (۱۵٪) درصد و در سایر رویه‌ها سی (۳۰٪) درصد محاسبه و دریافت خواهد شد.
- ۱۹- آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالاها و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تامین می‌نمایند با تایید شورای اقتصاد مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می‌باشند.
- ۲۰- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در راستای حمایت از صنعت دامپروری کشور و تحقق خودکفایی تولید گوشت قرمز و گوشت مرغ، معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو را اخذ و مبالغ حاصل را به ردیف درآمد- هزینه‌ای... ی. واریز نماید .
- ۲۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با اجرای سیاست‌های فرهنگی، اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات دخانی در بخش کشاورزی و همچنین صادرات، با تعیین عوارض گمرکی سیگار و تنباکوی وارداتی علاوه بر قوانین و مقررات موجود از جمله بند (ح) ماده (۷۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم تولید داخلی از بازار مصرف را افزایش دهد.
- ۲۲- در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته شده‌اند، به میزان نرخ موثر پنج واحد درصد (۵٪) کاهش می‌یابد.
- تحلیل نکته ای که در این بند وجود دارد این است که تنها واحدهای پذیرفته شده در بورس و فرابورس مشمول این تخفیف می‌شوند و بسیاری از شرکت های دیگر مجبور به پرداخت مالیات به نرخ ۲۵ درصد خواهند بود.**

جدول (۴) سقف واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۴

مبالغ میلیارد ریال

درصد رشد	۱۴۰۴	۱۴۰۳	عنوان
٪۳۲	۲۱,۰۷۰,۰۰۰	۱۵,۹۴۰,۰۰۰	منابع حاصل از نفت، گاز و فرآورده‌های نفتی*
٪-۶۰	۲۵۰,۰۰۰	۶۲۰,۰۰۰	منابع حاصل از فروش و واگذاری اموال منقول، غیرمنقول و سایر
-	۲,۰۰۰,۰۰۰	-	تسویه بدهی از طریق واگذاری اموال**
٪۴۱	۲۳,۳۲۰,۰۰۰	۱۶,۵۶۰,۰۰۰	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

طبق ارقام درج شده در لایحه بودجه ۱۴۰۴، در سال آینده ۲ هزار و ۱۰۷ همت درآمد از محل فروش نفت، گاز و فرآورده‌های نفتی حاصل می‌شود. همچنین، بر اساس ارقامی که در این سند درج شده، درآمدهای نفت و گاز و فرآورده‌های آن در سال جاری یک هزار و ۵۹۴ همت بوده است. به نظر می‌رسد علت این اختلاف، لحاظ کردن منابع هدفمندی یارانه‌ها در ردیف مربوط به نفت باشد. همچنین، ۲۵ همت نیز از محل فروش و واگذاری اموال دولتی به دست خواهد آمد که ۶۰ درصدی نسبت به سال جاری داشته است. برای اولین بار در بودجه ۱۴۰۴ برای پرداخت بدهی اوره‌سازها و تولیدکننده‌های برق ردیف منابع در نظر گرفته شد این ردیف نیز تحت عنوان «تسویه بدهی از طریق واگذاری اموال» ایجاد شده دولت قصد دارد با انتقال ۲۰۰ همت دارایی (اموال ملکی و غیره) بدهی اوره‌سازها، تولیدکنندگان برق و البته تامین اجتماعی و صندوق بازنشستگی را پرداخت کند. در صورتی که این ردیف عملیاتی شود، بخش بزرگی از بدهی دولت به اوره‌سازها تامین اجتماعی و تولیدکنندگان برق تسویه خواهد شد.

رقم در نظر گرفته شده برای منابع بودجه از محل صادرات نفت و گاز و میعانات گازی و همچنین فروش داخلی گاز و فرآورده‌ها ۲۱۰۰ همت است که قرار است رقم ۵۴۰ همتی نیز از محل استقراض از صندوق توسعه ملی تامین بشه که مجموعاً همیشه ۲۶۴۰ همت. با توجه به برآورد صادرات ۱۶ میلیارد متر مکعب گاز ۳۳ سنتی در کل سال و صادرات روزانه ۱ میلیون و ۶۵۰ هزار بشکه نفت ۶۲ دلاری و ۴۰۰ هزار بشکه در روز میعانات گازی (از مجموع ۶۹۰ هزار بشکه تولید)، کل درآمد ارزی دولت از این محل حدود ۵۰ میلیارد دلار می‌شود.

۱۲ میلیارد دلار از این رقم صرف واردات کالاهای اساسی با نرخ تسعیر متوسط ۳۸ هزار تومان و ۳۸ میلیارد دلار مابقی با نرخ ۵۸ هزار تومانی تسعیر خواهد شد که بر این اساس نرخ متوسط تسعیر ۵۳۲۰۰ هزار تومان می‌باشد.

جدول (۵) سقف واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۴

مبالغ میلیارد ریال			
عنوان	مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴	درصد رشد
فروش، تحویل و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی*	۲,۵۵۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	٪۱۷۵
واگذاری شرکت‌های دولتی	۶۰۰,۰۰۰	۱,۳۵۰,۰۰۰	٪۱۲۵
سایر واگذاری دارایی‌های مالی	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰
استقراض از منابع صندوق توسعه ملی	-	۵,۴۱۰,۰۰۰	-
جمع واگذاری دارایی‌های مالی	۳,۱۹۰,۰۰۰	۱۳,۸۰۰,۰۰۰	٪۳۳۳

رشد عجیب فروش دارایی‌های مالی دولت

در سال آینده، جمع واگذاری دارایی‌های مالی به یک هزار و ۳۸۰ همت رسیده است. این رقم نسبت به بودجه مصوب سال جاری ۳۳۳ درصد رشد کرده است که به دلیل افزایش فروش اوراق و شرکت‌های دولتی است.

فروش اوراق به ۷۰۰ همت رسیده که ۱۷۵ درصد بیش‌تر از امسال است. واگذاری شرکت‌های دولتی نیز با رشد ۱۲۵ درصدی به ۱۳۵ همت افزایش یافته است. رشد ۱۷۵ درصدی فروش اوراق، به دلیل اضافه کردن حدود ۲۰۰ همت بابت اجرای ماده ۱۰ قانون برنامه هفتم توسعه است.

در مجموع، تغییرات گسترده لایحه بودجه ۱۴۰۴ نسبت به سال جاری و سال‌های قبل باعث شده تا ارقام این لایحه قابلیت مقایسه با گذشته را نداشته باشند. از طرفی، واردکردن ارقام فرابودجه‌ای به جداول بودجه باعث واقعی‌تر شدن بودجه دولت می‌شود. باید دید تا این لایحه در مجلس دچار چه تغییراتی می‌شود.

جدول (۶) مفروضات منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۴

ارقام	عنوان	
۳۷۵۰	میزان تولید نفت خام- هزار بشکه در روز	نفتی
۱۶	مقدار خالص صادرات گاز طبیعی- میلیارد مترمکعب در سال	
۶۹۰	مقدار تولید میعانات گازی- هزار بشکه در روز	
۵۷.۵	قیمت هر بشکه نفت صادراتی- یورو	
۰.۳۰	قیمت صادراتی هر مترمکعب گاز- یورو	
افزایش تدریجی نسبت به نرخ سال ۱۴۰۳ به میزان نرخ تورم	نرخ تسعیر کالاهای اساسی- یورو به ریال	
۵۰۲,۲۸۰	نرخ تسعیر سایر- یورو به ریال	
۱۱	واردات کالای اساسی و دارو- میلیارد یورو	
۳۷.۵	سهم دولت از عواید نفتی- واحد درصد	
۲۰	سهم صندوق توسعه از عواید نفتی- واحد درصد	
۲۸	بدهی دولت از سهم صندوق توسعه ملی- واحد درصد	
۱۴.۵	سهم شرکت ملی نفت از عواید نفتی- واحد درصد	
۶۱.۲	ارزش کل واردات- میلیارد یورو	
۱۱	دارو، مواد اولیه دارویی، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک اطفال (میلیارد یورو)	
۳۴.۷	کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی (میلیارد یورو)	
۰.۹	ماشین‌آلات، تجهیزات، مواد اولیه و واسطه‌ای (میلیارد یورو)	
۱.۸	شمش طلا (میلیارد یورو)	
۰.۵	گوشی تلفن همراه کمتر از ۶۰۰ دلار (میلیارد یورو)	
۰.۵	گوشی تلفن همراه بیشتر از ۶۰۰ دلار (میلیارد یورو)	
۱.۸	خودرو سواری (میلیارد یورو)	
۱.۴	کشنده‌ها	
۹.۱	سایر کالاها	
۲۴۰	سقف معافیت مالیاتی حقوق ماهیانه- میلیون ریال	سایر موارد
۲۰ (۲۸)	نرخ رشد ضریب حقوق کارکنان- واحد درصد (نرخ رشد با لحاظ افزایش پرداختی قانون جوانی جمعیت)	
۲۸ (۳۹)	نرخ رشد ضریب حقوق بازنشستگان- واحد درصد (نرخ رشد با لحاظ افزایش تعداد مشمولین، قانون جوانی جمعیت و دو مرحله اجرای قانون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان)	
۳۰	متوسط نرخ رشد اقلام خوراک، پوشاک و بهداشت دستگاه‌های اجرایی- واحد درصد	
۲۰	متوسط نرخ رشد هزینه بیمه‌ها- واحد درصد	
۱۰	متوسط نرخ رشد سایر اجزای اجتناب‌ناپذیر- واحد درصد	

براساس لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد می‌گردند. مبلغ این خودروهای نسبت به سال گذشته ۲ میلیارد تومان افزایش یافته است.

تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلف اند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان آبان سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده ۱۹۰ قانون

مالیات‌های مستقیم هستند ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره، ممنوع است.

دولت در لایحه پیشنهادی خود برای بودجه سال ۱۴۰۴، حقوق دریافتی تا سقف ۲۴ میلیون تومان در ماه را از پرداخت مالیات معاف کرده است. همچنین بر اساس لایحه دولت حقوق‌های بالاتر از ۲۴ میلیون تومان در ماه، به صورت پلکانی افزایش خواهد یافت.

در لایحه بودجه سال آینده نرخ تسعیر ارز کالاهای اساسی به صورت شناور و متناسب با تورم در نظر گرفته شده است که با توجه به نرخ تورم بالای ۴۰ درصدی انتظار بر این است که تسعیر این کالاها با همین حدود تعیین شود.

نتیجه گیری:

با بررسی اجمالی بودجه می توان بیان داشت ارقام بودجه نکات نگران‌کننده‌ای را نشان می‌دهند. همه می‌دانیم که وضعیت اقتصادی کشور و مردم نشان‌دهنده اوضاع خوبی نیست و بودجه سال‌های اخیر دولت به شدت ناتراز بوده است و در سال جاری نیز همین مشکل وجود دارد. به صورت بسیار روشن و بر پایه همه مبانی علمی هنگامی که بودجه ناترازی دارد، دولت باید تلاش کند هزینه‌های خود را کاهش دهد. با این وجود در لایحه بودجه ۱۴۰۴، دولت مجموع مصارف بودجه عمومی دولت (بدون در نظر گرفتن بودجه شرکت‌ها) را بیش از ۶۸ درصد افزایش داده است. این در حالی است که در سال جاری دولت نتوانسته است منابع لازم برای تامین هزینه‌های خود را به صورت کامل تامین کند. حال این پرسش اساسی مطرح است که در سال ۱۴۰۴ چه اتفاقی رخ خواهد داد که دولت با احتساب کسری بودجه سال ۱۴۰۳ بتواند بیش از دوبرابر سال ۱۴۰۳ درآمد کسب کند. با توجه به اینکه تورم سال ۱۴۰۳ حدود ۳۰ درصد است، شاید بتوان افزایش هزینه‌های دولت تا کمتر از ۳۰ درصد را توجیه کرد، ولی افزایش نزدیک به ۷۰ درصدی هزینه‌ها در شرایط وجود کسری شدید بودجه در سال جاری و سال‌های پیش از آن، نه تنها قابل توجیه نیست که بسیار نگران‌کننده است و می‌تواند همراه با تشدید ناترازی و کسری بودجه دولت، تبعات بسیار ناگواری برای اقتصاد ایجاد کند.

دولت در بودجه درآمدهای غیرواقعی را وارد آن کرده است. یکی از بخش‌های درآمد غیرواقعی، فروش دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی دولت است که بیش از ۳ هزار و ۷۰۰ همت در نظر گرفته شده است. با توجه به تجربه سال ۱۴۰۳ که به نظر می‌رسد کمتر از نصف این رقم تحقق یابد، رقم بسیار بالایی است. اگر این عدد تحقق نیابد به شدت کسری بودجه افزایش خواهد یافت. در بخش هزینه‌ها نیز دولت نه تنها هزینه‌ها را کاهش نداده که برخی بخش‌های هزینه را که حتی در شرایط بحرانی می‌تواند کاهش بیابد به شدت و تا بیش از ۳۰۰ درصد افزایش داده است. تجربه موجود در کشور نیز نشان می‌دهد، طراحان این بودجه، همچون سال‌های گذشته هنگامی که با عدم تحقق درآمدها مواجه می‌شوند، تنها پیشنهادشان فشار بیشتر بر مردم است. تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد تبعات افزایش کسری بودجه در ایران افزایش استقراض دولت از بانک مرکزی، افزایش استقراض دولت از بانک‌ها، افزایش برداشت یا استقراض از منابع صندوق توسعه ملی، افزایش نرخ ارز، افزایش مالیات، افزایش قیمت کالاهای اساسی مانند برق، گاز، بنزین و مانند اینهاست. اقداماتی که در سال جاری نیز با افزایش نرخ ارز، افزایش قیمت نان، تلاش برای افزایش قیمت بنزین و مانند اینها آغاز شده است. بی‌شک این اقدام‌ها هم موجب افزایش تورم می‌شود و هم برخی به صورت مستقیم، هزینه‌های خانوار را افزایش می‌دهد که هیچ شکی نیست، موجب افزایش فشارهای اقتصادی بر مردم خواهد شد. به ظاهر سال ۱۴۰۴ تکراری بر تجربه سال ۱۴۰۱ خواهد بود. سالی که دولت سیزدهم در خیال باطل تامین منابع سالم و کم هزینه، بودجه پیشنهادی به اصطلاح کارشناسان را با افزایش کسری بودجه و درج درآمدهای غیرواقعی در قانون پذیرفت، ولی در همان آغاز سال با پیشنهاد همان کارشناسان برای تامین کسری بودجه،

نرخ ارز و به تبع آن کالاهای اساسی را افزایش داد و فشارهای اقتصادی بر مردم را تشدید کرد که به دنبال آن موجب نارضایتی همگانی و اعتراضات عمومی شد.

به نظر می‌رسد بهتر است یا دولت لایحه را پس بگیرد و بسیاری از افزایش‌های غیرضروری در هزینه‌ها را اصلاح کند یا مجلس در بررسی بودجه با آینده‌نگری بیشتر این هزینه‌ها را کاهش دهد. البته تجربه در ایران نشان داده است که همواره پس از تنظیم بودجه دولت حاضر نخواهد شد این کار را انجام دهد و مجلسیان نیز به دنبال منافع خود نه تنها هزینه‌ها را کاهش نخواهند داد که ممکن است آن را افزایش نیز بدهند. مگر اینکه افراد دلسوز و آینده‌نگر و کارشناسان برجسته‌ای در مجلس باشند که بتوانند جلوی این انحراف را بگیرند.

کتابخانه تحلیل آخرین قوانین و مقررات اقتصادی